

Loven

For at forstå sammenhængen og baggrunden for alle Guds love, må man begynde med begyndelsen, hvor Gud åbenbarer det første bud: "Men Gud gav menneskene den befaling: Du må spise af alle træerne i haven. Men træet til kundskab om godt og ondt må du ikke spise af, for den dag du spiser af det, skal du dø."

1.Mos.2:16-17. Buddet er enkelt og ligetil, og det grundlæggende i buddet er, at Gud kræver lydighed (du må ikke spise) og underkastelse af skaberen i tro (hvis du spiser, skal du dø).

Al synd er derfor ulydighed og oprør mod Gud, og ulydigheden i Edens have førte til menneskeslægtens fortsatte oprør mod Gud, så døden trængte igennem til alle mennesker. Ulydighed er et fortsat og gennemgående tema i hele Guds ord. Eksempelvis møder vi det hos Jeremias: "Jeg sagde: *Adlyd mig*, og følg disse ord, nøjagtigt som jeg befaler jer, så skal I være mit folk, og jeg vil være jeres Gud." Og videre "Fra den dag jeg førte jeres fædre op fra Egypten til i dag, har jeg igen og igen indskærpet: *Adlyd mig!* Men de hørte ikke og lyttede ikke, for hver vandrede i sit onde hjertes forstokkethed." Jer.11:4, 7-8.

I Ny Testamente møder vi ulydigheden som modsætning til tro: "Den, der tror på Sønnen, har evigt liv; den, der er ulydig mod Sønnen, skal ikke se livet men Guds vrede bliver over ham." Joh.3:36. Og videre: Peter adresserer sit første brev "til de udvalgte, der ved Åndens helligelse er udvalgte til at vise lydighed og blive bestænket med Jesu Kristi blod." 1.Pet.:1-2.

Om Jesus og om lydighed står der, at "han, som havde Guds skikkelse, regnede det ikke for et rov at være lige med Gud, men gav afkald på det, tog tjenerskikkelse på og blev mennesker lig; og da han var trådt frem som menneske, ydmygede han sig og blev *lydig* indtil døden, ja, døden på et kors." Fil.2:6-8. I brevet til hebræerne (5:8-9) står der om Jesu lydighed: "Skønt han var søn, måtte han lære lydighed af det, han led, og da han havde nået målet, blev han årsag til evig frelse for alle dem, som adlyder ham." Sætningen indeholder en modsætning, for hvordan kan Jesus som Guds søn lære lydighed, han, som selv er Gud, fuldkommen hellig og uden synd? Svaret ligger i den lidelse, der skyldtes vor ulydighed. Jesus tog al vor ulydighed på sig og bar den op på korset. Og gennem sin lidelse for vor ulydigheds skyld blev han årsag til evig frelse for alle, der tror (adlyder) ham.

Skematisk kan man sige:

- I Paradis før syndefaldet var der ét bud: Vær lydig mod Guds bud (tro på Gud)
- I tiden mellem syndefaldet og Jesus: Lovens regimente, med Guds stadige kald til lydighed
- Efter genoprettelsen ved Jesu død: Tilbage med kun ét bud: Vær lydig mod Guds kald til frelse (tro på Jesus).

At der kun er ét bud efter genoprettelsen, kan efterlade det indtryk, at resten af loven er ophævet. Det er ikke tilfældet (se senere), for ulydighed mod Gud er fortsat synd, og syndens løn er døden. Rom.6:23. For "synden kom ind i verden ved ét menneske, og ved synden døden, og sådan kom døden til alle mennesker, fordi de

alle syndede." Rom.5:12. Men "ligesom en enkelts fald blev til fordømmelse for alle mennesker, sådan er en enkelts retfærdige gerning også blevet til retfærdighed og liv for alle mennesker." Rom.5:18. Og når det er sandt, at frelsen er for alle mennesker, hvor forfærdende er det da ikke, at de fleste fravælger frelsen og i stedet vælger uretfærdigheden, døden og fortabelsen.

Genoprettelsen ved Jesu lydighed er altomfattende:

Der er ingen fordømmelse for dem, som er i Kristus Jesus, for livets ånds lov har i Kristus Jesus befriet dem fra syndens og dødens lov. Rom.8:1-2.

Den, som Sønnen har gjort fri, er virkelig fri. Joh.8:36.

Hele skabningen venter med længsel efter, at Guds børn skal åbenbares, for da skal skabningen selv blive befriet fra trældommen under forgængeligheden og nå til den frihed, Guds børn får i herligheden. Rom.8:19-22.

Og det for mennesket helt uforståelige: Enhver, som bliver i Jesus, synder ikke; enhver som synder, har ikke set ham og kender ham ikke, for enhver, som er født af Gud, gør ikke synd; for Guds sæd bliver i ham, og han kan ikke synde, fordi han er født af Gud." 1.Joh.3:6,9.

Betyder det så, at Guds børn er syndfri? Nej, bestemt ikke; og det er heller ikke det, Johannes mener. For tidligere i det samme brev siger han: "Hvis vi siger, at vi ikke har synd, fører vi os selv på vildspor, og sandheden er ikke i os." 1:8. Syndfriheden, som Johannes taler om, er knyttet til det, som er født af Gud. Gud er hellig og er derfor helt uden synd, og den, som Gud føder, er hellig, ganske som Gud er hellig, og kan derfor ikke synde. Som Guds børn ejer vi to naturer: Den kødelige, der ligger under for loven, og hvis løn er døden, og den guddommelige, erhvervet ved Jesu død og opstandelse og med et evigt liv som nådegave. Ingen tanke kan rumme det. Men det er sandt, fordi Guds ord siger det.

* * *

Vi vil i det følgende se på loven ud fra 4 synsvinkler:

1. Gammel Testamente (GT) – Guds åbenbaring.
2. Ny Testamente (NT) – Den nye pagt.
3. Jesus og loven.
4. Guds børn og loven.

1. GT – Guds åbenbaring:

I Bibelen bliver GT ofte betegnet som "loven og profeterne", hvor loven omfatter de fem Mosebøger, mens "profeterne" dækker over resten af GT. Vort fokus er på loven og specifikt på de lovbud, som Gud gav Israel under ørkenvandringen.

Den første og grundlæggende lov er "De ti bud".¹ I forlængelse heraf gav Gud yderligere en række love og forskrifter:

- Kultuslove: Tempeltjenesten og dyrkelsen af Gud.
- Morallove: Bl.a. om seksuel adfærd, og herunder utroskab og utugt
- Forskrifter: Dels om mad og drikke og dels til uddybning af budene.

¹ Se oversigten sidst i bogen

- Juridiske og sociale love i relation til Israel som pagtsfolk, bl.a. indeholdende et stort antal bestemmelser om strafudmåling ved overtrædelse af loven.

Grundlaget for loven er uløseligt knyttet sammen med Guds udvælgelse af Israel som sit ejendomsfolk. Gud åbenbarede loven som en del af pagten med Israel, som var forpligtede til at overholde loven som deres del af pagten. Loven er således ikke vejen til at blive Guds folk. Det er i stedet resultatet af Guds udvælgelse – både dengang og nu.

Lovens formål er overordnet at åbenbare Guds hellighed: "I skal være hellige, for jeg, Herren jeres Gud, er hellig. 3.Mos.19:2. Loven har samtidig en bevarende funktion, idet den skal værne mod afguder og mod Guds hellige vrede: "Du må ikke lave dig noget som helst gudebillede i form af noget som helst oppe i himlen eller nede på jorden eller i vandet under jorden. Du må ikke tilbede dem og dyrke dem, for jeg, Herren din Gud, er en lidenskabelig Gud." 2.Mos.20:4-5. Om lovens bevarende funktion skriver Paulus i brevet til galaterne, at før troen kom, blev vi bevogtet under loven. Gal.3:23.²

I forbindelse med loven og den gamle pagt møder vi i GT også en profeti om en ny pagt: "Der skal komme dage, siger Herren, da jeg slutter en ny pagt med Israels hus og med Judas hus, en pagt, der ikke er som den, jeg sluttede med deres fædre, den dag jeg tog dem ved hånden og førte dem ud af Egypten. De brød min pagt, skønt det var mig, der var deres herre, siger Herren. Men sådan er den pagt, jeg vil slutte med Israels hus, når de dage kommer, siger Herren: Jeg lægger min lov i deres indre og skriver den i deres hjerte. Jeg vil være deres Gud, og de skal være mit folk." Jer.31:31-33. Det er værd at lægge mærke til, at denne nye pagt ikke indeholder nye love, for Gud omtaler det stadig som "min lov". Og det er væsentligt, for Gud er med den nye pagt ikke blevet en anden. Guds hellighed er i al evighed den samme – dermed også loven, der afspejler Guds hellighed. Forskellen mellem den gamle og nye pagt er, at mens loven under den gamle pagt var skrevet på stentavler, så er loven under den nye pagt skrevet i hjerterne, så "Ingen skal længere belære sin landsmand og sin broder og sige "kend Herren!" For alle kender mig, fra den mindste til den største, siger Herren. Jeg tilgiver deres skyld og husker ikke længere på deres synd." Jer.31:34.

Efter hjemkomsten fra Babylon tog de skriftlærde over for at hindre en ny bortførelse og diaspora. De tilføjede et sandt hav af forskrifter til loven, der efter deres mening skulle gøre loven mere menneskelig og tilpasset "virkeligheden". De mente, at de via loven og deres egne forskrifter (lovtrældom) kunne leve et helligt og Gud velbehageligt liv og derved opnå retfærdiggørelse og frelse hos Gud. Sådan var det, da Jesus levede, og blandt ortodokse jøder er det stadig sådan.

2. NT – den nye pagt:

Efter at Jesus levede, døde og opstod fra de døde, er situationen helt forskellig fra forholdene under den gamle pagt, for Jesus har med sit blod indstiftet en ny pagt, der erstatter den gamle. "Ikke med blod af bukke og kalve, men med sit eget blod

² Flere af lovene eller forskrifterne havde ganske praktiske formål. Eksempelvis var svin bærere af indvoldsorm og var derfor uegnede til menneskeføde. Og i dag ved vi, hvorfor det er klogt at efterleve forskriften om at vaske hænder inden et måltid, men det gjorde jøderne ikke på GT's tid.

(pagtsblodet), gik han én gang for alle ind i det Allerhelligste og vandt en evig forløsning."Og videre: "Kristus gik ikke ind i en helligdom, som er gjort med hænder og kun er en efterligning af den virkelige, men ind i selve himlen for at træde frem for Guds ansigt til gavn for os." Hebr.9:12,24.

Med Jesu offer er GT's offertjeneste ophørt, for Jesu offer gælder for alle evigeheder og skal ikke gentages. Og dermed er også alle lovene, der er knyttet til tempeltjenesten ophørt med at gælde. Det samme gælder alle de love og forskrifter, der er knyttet til Israel som pagtsfolk, idet Gud ved Jesus har sluttet en ny pagt med Israels hus og Judas hus, hvor Guds lov er indskrevet på hjerterne.

"De ti bud" og morallovene er altså det, der bliver tilbage under den nye pagt. Forskrifterne om mad og drikke er ophævet af Jesus, der siger om det, vi spiser: "Det kommer ikke ind i hjertet, men ned i maven, og det kommer ud igen." Og Markes følger til: "Dermed erklærede han al slags mad for ren." Mar.7:19. Senere i Ap.G.10 læser vi om, hvordan Gud overfor Peter bekræfter, at al mad er ren, idet han siger, at hvad han har erklæret for rent, må vi ikke kalde for vanhelligt.

Summen af "De ti bud" og morallovene sammenfattes af Jesus med ordene: "Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind. Det er det største og første bud. Men der er et andet, der står lige med det: Du skal elske din næste som dig selv. På de to bud hviler hele loven og profeterne." Mat.22:37-40. Disse to bud er bærende i hele Guds ord og i forståelse af Guds hellighed og Guds krav til hvert menneskes hellighed. Derfor må enhver tolkning og forkyndelse af loven og evangeliet ske i lyset af og i overensstemmelse med de to bud, for at være af sandheden.

3. Jesu forhold til loven:

Jesu siger selv om loven: "Jeg er ikke kommet for at nedbryde loven eller profeterne. Jeg er ikke kommet for at nedbryde, men for at opfylde. Sandelig siger jeg jer: Før Himmel og jord forgår, skal ikke det mindste bogstav eller en eneste tøddel forgå af loven, før alt er sket. Den, der bryder blot ét af de mindste bud og lærer mennesker at gøre det samme, skal kaldes den mindste i Himmeriget. For jeg siger jer: Hvis jeres retfærdighed ikke langt overgår de skriftkloges og farisæernes, kommer I slet ikke ind i Himmeriget." Mat.5:17-20.

Et par kommentarer til Jesu udsagn:

- Jesus er ikke kommet for at nedbryde loven, men sådan opfattede farisæerne det, blandt andet fordi de opfattede deres egne menneskeskabte forskrifter som værende loven. Men intet kan sættes i stedet for Guds lov, for end ikke det mindste bogstav eller tøddel af loven skal forgå. Når mange med kristent navn lever, som om loven er ophævet, er de i direkte og åbenlys modstrid med Jesus. Paulus spørger, om vi med troen sætter loven ud af kraft og svarer: "Aldeles ikke! Vi gør loven gældende." Rom.3:31.

- At holde loven og lære andre om loven har betydning for vort forhold til Himmeriget. Hvorfor? Fordi læren om loven er forkyndelse af Guds hellighed, sådan som Gud har åbenbaret den i loven. Og sådan forbliver det indtil alt er sket. Og når alt er sket, og tiden er ophørt, da står alle Guds børn for Guds ansigt. Da er Guds børn hellige, som Gud er hellig, og de lovpriser lammet, det slagtede lam, der opfyldte

loven og med sit blod sonede al verdens synd. På den dag behøves ingen lov, for der er ingen synd i Himlen, kun helligheden fra Gud.

- Paradokset er, at loven er givet for at vi skal leve ved den, men at vi aldrig ved loven kan opnå den retfærdighed, som Gud fordrer. Gud siger: "I skal holde mine love og retsregler; det menneske, der følger dem, skal leve ved dem. Jeg er Herren!" 3.Mos.18:5. Men i syndens verden blev buddet en anledning til synd, så alle døde med synden, fordi syndens løn er døden. Derfor vil intet menneske opnå en retfærdighed ved loven, der er fyldestgørende i Guds øjne. Men det troede farisæerne, og derfor advarer Jesus og siger, at hvis vores retfærdighed ikke langt overgår de skriftkloges og farisæernes, så kommer vi slet ikke ind i Himmeriget.

- Jesus er kommet for at opfylde (fuldkomme) loven.³ Og det gjorde han fuldt ud. Han siger selv: "Hvem af jer kan påvise nogen synd hos mig?" Joh.8:46, og Paulus følger til: "Ham (Jesus), der ikke kendte til synd, har han (Gud) gjort til synd for os, for at vi kunne blive Guds retfærdighed i ham." 2.Kor.5:21. Og da Jesus blev gjort til synd, var det vore synder, han bar op på korsets træ, hvor han blev en forbandelse for vor skyld, for at vi kunne blive løskøbt fra lovens forbandelse og i stedet blive Guds velsignede og retfærdiggjorte børn ved tro på ham. Jesus har i sandhed både opfyldt og fuldkommet loven for hvert enkelt menneske og i hvert enkelt menneskes sted.

I versene 21-48 i Mat.5 uddyber Jesus nogle af budene og dermed lovens sande indhold i forhold til den opfattelse, som farisæerne og de skriftkloge stod inde for. Det sker med ordene: "Men jeg siger jer:" Her et par eksempler:

- Om vrede, vers 21-26: Den, der bliver vred på sin bror er ligeså skyldig i Guds øjne, som den, der begår mord. Og den der siger: "Tåbel!" er skyldig til Helvedes ild. Er du, som læser, i tvivl om, at lovens krav er absolutte, og at Jesus mener, hvad han siger? Guds vrede over din synd ramte Jesus, så han på korset døde i det sted.

- Om ægteskabsbrud, vers 27-30: At bryde et ægteskab sker i samme øjeblik et menneske kaster et lystent blik på en andens ægtefælle. Urene tanker og lyster er ikke uskyldige. De er skjult synd, der fører til fortabelse, hvis de ikke bringes for lyset. I forbindelse med det lystne blik siger Jesus, at hvis dit øje forarger dig, så riv det ud, for det er bedre at gå enøjet ind til livet end at kastes i Helvede med begge øjne i behold.

Mener Jesus, hvad han siger? Ja, fuldt ude. Overvej selv, hvor stor værdi et øje har i forhold til at tilbringe evigheden i Helvede. Jesus vil, at vi får et sandt perspektiv i vor erkendelse af synd, død og fortabelse i forhold til at give afkald på det, som her i verden står i vejen for vor frelse – selv det, der er os kærest. Jesus kom for at opsøge alle dem, hvis øjne burde rives ud og for i stedet at give dem deres syn, så de kan se sig frelste i ham, der i deres sted mistede livet. Jesus mener ikke, at vi fysisk skal rive vore øjne ud, for vort legeme er et tempel for Helligånden, og den, som ødelægger Guds tempel, skal Gud ødelægge. 1.Kor.3:16-17.

³ Fuldkomme eller opfyldte. Begge oversættelser er korrekte.

Jesus vil, at vi skal komme til erkendelse af sandheden, så vi ved sandheden kan få del i det evige liv.⁴

- I versene 31-47 uddyber Jesus, hvad der er forskellen mellem den almindelige og den sande forståelse af budene om skilsmisse, om at sværge og lyve, og om at gengælde og elske sine fjender. Og han gør det med ordene: "Men jeg siger jer!" Vi skal ikke her gå i detaljen med disse bud, blot pege på, at Jesu forklaring er den, som Gud på dommens dag lægger til grund for domsafsigelsen.

Jesus slutter sin tale om og udlægning af loven med ordene: "Så vær da I fuldkomne, som jeres himmelske Fader er fuldkommen!" Mat.5:40. Det samme krav udtrykker Gud sådan: "I skal være hellige, for jeg, Herren jeres Gud, er hellig." 3.Mos.19:2. Så enkelt og så klart er kravet for at få adgang til Himmeriget. Det er evigt uforanderligt, og intet menneske kan opfylde det krav. Jesus alene har opfyldt Guds krav, og af Guds nåde tilregnes det enhver, der tror på ham.

I evangelierne møder vi gentagne gange sammenstød mellem Jesus og farisæerne, der bygger på fædrenes overlevering. Et par eksempler:

- Farisæerne spørger Jesus, om det er tilladt at skille sig fra sin hustru, når man giver hende et skilsmissebrev og henviser til, at Moses har påbudt det. Jesu svar er krystalklart: Et skilsmissebrev som foreskrevet af Moses skyldes jødernes hårdhertighed, for sådan var det ikke fra begyndelsen. Ægtefæller, der har forladt far og mor, er blevet ét kød, og hvad Gud har sammenføjet, må mennesket ikke adskille. Skilsmisse med efterfølgende nyt ægteskab var og er stadig ægteskabsbrud. Mat.19:3-9. Jesu udtalelse var til forargelse endog for disciplene, og selv i dag viser mange med kristent navn ved deres handlinger, at de anser Jesus for utilregnelig i spørgsmålet om skilsmisse.

- Farisæerne overholdt fædrenes overlevering, når de erstattede hjælpen til deres forældre med en tempelgave, så de ikke behøvede at ære deres forældre. Jesus siger, at de dermed har sat Guds ord ud af kraft af hensyn til overleveringen, og kalder dem hyklere, der dyrker Gud forgæves, fordi det er menneskebud, de lærer. Jesus siger om dem, at de er blinde vejledere for blinde. Mat.15:1-9, 14.

De to eksempler viser, at vi hele tiden skal være varsomme med vedtagne normer, som vi i menigheden overtager, eller med adfærd og talemåder, som i tidens løb er blevet accepteret af menighedens flertal. Hver "norm" må underkastes Guds ord og må aldrig erstattes med kødets ønsker eller krav. I den forbindelse synes der i menigheden at have indsneget sig et spørgsmål, der i praksis lyder: "I hvor høj grad kan en kristen handle og tale som verden?" Spørgsmålet undskyldes ofte med den usandhed, at så kan man bedre møde dem udenfor og – underforstået – så kan evangeliet bedre blive accepteret. Men det sande og afgørende spørgsmål i Guds rige lyder i stedet: "Hvordan kan jeg blive bevaret uplettet og leve helligt, som Gud er hellig?" Hellighed er jo udskillelse af verden og forfølgelse i stedet for accept. Guds ord siger, at uden hellighed skal ingen se Gud, og det gælder stadig.

⁴ Lige så vigtigt det er at tage Guds ord bogstaveligt, ligeså vigtigt er det at huske, at alt Guds ord er et hele, og at et enkelt ord må forstås i sammenhæng med al Guds ord. Derfor sammenstilles Jesu ord om øjet og Guds ord om legemet som Guds tempel.

Afsluttende om Jesus og loven:

Jesus siger: "Havde I troet Moses, ville I have troet mig; for det var mig, han skrev om." Joh.5:46. Og disciplen Filip siger til Natanael." Ham, som Moses har skrevet om i loven, og ligeså profeterne, ham har vi mødt, Jesus, Josefs søn, fra Nazaret." Joh.1:45. Og i indledningen til Johannes evangeliet står der: "I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. - - Og Ordet blev kød og tog bolig blandt os, og vi så hans herlighed, en herlighed, som den Enbårne har den fra Faderen, fuld af nåde og sandhed." Joh.1:1,14.

Sammenholder vi disse ord, bliver det klart, at *Jesus er loven, fordi Jesus er Ordet*. Ikke symbolsk, men kommen i kødet. Johannes siger, at om nogen har en anden mening, taler han i Antikrists ånd. 1.Joh.4:2-3.

Jesus **er** loven, og det har flere konsekvenser. Her skal peges på et par stykker:

- Det bliver klart, hvad Jesus mener, når han siger, at ikke en tøddel af loven skal forgå. Jesus, der er loven, lever jo i evighedernes evigheder, fordi han er Gud.

- Jesus kom for at fuldkomme og opfylde loven, og derfor er alle, der er i ham – i Ordet – retfærdige og uden skyld. For der, hvor loven er fuldbragt, er der ingen synd. Rom.4:15.

- Jesus anklager de skriftkloge og farisæerne for hykleri, fordi de giver tiende af mynte, dild og kommen, men glemmer det i loven, der vejer tungere, ret, barmhjertighed og troskab. Jesu siger, at det ene skal de gøre, og ikke forsømme det andet. Mat.23:23. Betyder det dermed, at Jesus dermed godkender ordningen med tiende?

Ja, når det gælder den gamle pagt. Da Jesus talte med de skriftkloge og farisæerne var den gamle pagt stadig gældende, og kravet om tiende var en del af pagten. Da Jesus er loven, kan han kun godkende lovens krav om tiende, for han kan ikke fornægte sig selv. Han bebrejder dem heller ikke at de giver tiende, men peger på, at de har glemt den del af loven, der er vigtigere.

Under den nye pagt er det anderledes. Her er tempeltjenesten og dermed ordningen med tiende ophørt med Jesu stedfortrædende og fuldkomne offer på korset. Og de, der under den nye pagt lever i troen på Jesus, gør det ikke delvist eller stykkevist, for de tilhører Jesus som Herre og Frelser med alt, hvad de er og har. Under den nye pagt gælder 10 procent ikke, her gælder kun 100 procent, men det synes mange at have glemt.

Et par andre forhold, der kan give anledning til spørgsmål eller usikkerhed:

1. Hvordan forholder det sig med dem, der levede i perioden mellem Adam og Moses, hvor der ikke var åbenbaret nogen lov?

For det første er Guds lov af evighed, og selv om loven først blev åbenbaret ved Moses i sin helhed, så kendte menneskene Guds lov i større eller mindre grad. Læs bl.a. beretningen om Guds dom over Sodoma og Gomorra. For det andet er uvidenhed ingen undskyldning for overtrædelse af loven. Sådant er det fx også med færdselsloven. Om tiden fra Adam til Moses står der i Rom.5:13: "For vel fandtes der synd i verden før loven, men synd kan ikke opregnes, når der ikke er nogen lov. At synden opregnes (ved loven), samstemmer med, at loven kom til, for at synden kunne blive større. Synden var der altså allerede før loven kom til, for ellers kunne den jo logisk set ikke blive større. Rom.5:20. Med loven som må-

lestok kan synden opregnes og kan synliggøre, hvor stor min skyld er. Ved loven bliver min synd malet mig for øje og bliver mig en tugtemester til Kristus.

2. Ved apostelmødet i Jerusalem blev det bestemt af apostlene og de ældste, at der skulle sendes en skrivelse til de hedninger, der vender om til Gud, "at de skal holde sig fra besmittelse med afguder og fra utugt og fra kvalte dyr og blod."

Ag.G.15:20-21. Begrundelsen er at "Helligånden og vi har besluttet ikke at lægge nogen anden byrde på jer end det nødvendige." v.28.

Nogle kristne opfatter det tilsyneladende som en fribillet til at handle, som de vil. De argumenterer med at Kristus er lovens ophør, så de kan leve som de vil, blot de afholder sig fra besmittelse med afguder og fra utugt og fra kvalte dyr og blod. Sandt er det, at Kristus er lovens ophør, men det er kun som vejen til frelse. Guds hellige lov gælder stadig, og ikke en tøndel af den skal forgå. De, som praktiserer og lærer det modsatte, gør Jesus til en løgner. De leder vild og farer vild.

Baggrunden for brevet til de nyomvendte er at "der kom nu nogle folk ned fra Judæa og ville belære brødrene: Hvis I ikke omskæres efter Moses' skik, kan I ikke blive frelst." Blandt de jødekristerne var der farisæere og skriftkloge, der gjorde krav på, at troen var et godt grundlag for frelsen, men at der hørte mere til, som fx omskærelse. Denne lære fører ind i en forfærdelig lovtrældom, som vi også kender i dag, hvor den bl.a. kommer til udtryk i påstande som: Du må overgive dig helt og være mere helhjertet og oprigtig og være rede til at give mere, for at Gud kan komme til i dit liv. Du må døbes med Helligånden og lade dig indvie til et mere helligt liv, for Gud har mere at give.

Det kan lyde helligt og sandt, men er det modsatte.

Problemstillingen er: Er troen på Jesus alene nok til frelse, eller skal jeg selv præstere mere? Hvis det sidste er tilfældet, er frelsen ikke længere af nåde men beror på gerninger. Men Gud ske lov; det er evigt sandt, at den, der kommer til Jesus i tro og helt uden gerninger, får lov at begynde med fuldendelsen. Brevet til de kristne af hedningerod, er altså ikke en ophævelse af loven, men en afvisning af alle krav om efterlevelse af loven som frelsesgrundlag. I brevet til Galaterne skriver Paulus: "Se, jeg, Paulus, siger jer, at hvis I lader jer omskære, vil Kristus intet gavne jer. Jeg vidner igen, at enhver, som lader sig omskære, er forpligtet til at holde hele loven. I er afskåret fra Kristus, I, der søger at blive retfærdige ved loven. I er faldet ud af nåden." Gal.5:1-4.

4. Guds børn og loven:

Der er grundlæggende to forhold, der er afgørende for alle menneskers forhold til loven. Det første er, at alle er døde i synden, og det andet er, at alle er udvalgte i Kristus til evigt liv. Vi skal se på de to forhold:

1. Paulus skriver: "Synden kom ind i verden ved ét menneske og ved synden døden og sådan kom døden til alle mennesker, fordi de alle syndede." Rom.5:12. Synden og døden er altså hvert menneskes lod endda før det er født, for vi er født med synden og døden i vore lemmer. David siger: "I skyld har jeg været, fra jeg blev født, i synd, fra min mor undfangede mig." Sl.51:7. Vi er alle født som fjender af Gud. Vi er vredens børn i stadig oprør mod Gud og er derfor underlagt Guds hellige vrede. Loven høres ofte forkyndt som et regelsæt, som alle mennesker

overtræder, og det er sandt. Men det er ikke dækkende for menneskets syndighed, for mennesket er af natur og i hele sit væsen en fjende af Gud. Paulus har en meget klar beskrivelse af menneskets stilling overfor Gud: "Jer, der var døde i jeres overtrædelser og synder, som I forhen vandrede i, da I lod jer bestemme af den verdens tidsalder og af ham, som hersker over luftens rige, den ånd, der stadig virker i ulydighedens børn. Til dem hørte også alle vi engang. I vort køds begær gjorde vi, hvad kødet og tankerne ville, og vi var vredens børn ligesom de andre. - Husk, at I dengang var adskilt fra Kristus, var udelukket fra borgerret i Israel og fremmede for forjættelsens pagter, uden håb og uden Gud i verden." Ef.2:1-4, 12. Sammenfattende er det naturlige menneske karakteriseret ved, at det er:

- Død i sine overtrædelser og synder
- Styret af tidsånden og af Satan
- Ulydighedens barn, der gør, hvad kødet og tankerne vil.
- Vredens barn.
- Adskilt fra Kristus.
- Udelukket fra borgerret i Israel (Guds rige).
- Fremmed for forjættelsens pagter og ukendte med Guds forjættelse om frelse.
- Uden håb og uden Gud i verden.

Sådan er det naturlige menneskes forhold til Gud, men det ved det ikke, for det er åndelig dødt. Dog ved vi alle, at vi skal dø, men det naturlige menneske ser ikke, at det skyldes synden, der kom ind i verden ved ét menneske og trængte igennem til alle.

Allerede til Moses sagde Gud: "Jeg er Herren jeres Gud! I skal holde mine love og mine retsregler; det menneske, der følger dem, skal leve ved dem. Jeg er Herren!" 3.Mos.18:5. Loven er altså givet for at den, der følger loven, skal leve ved den. Hvilken herlig forjættelse, hvis det ikke lige var for synden. For, som Paulus siger, så "ved vi, at alt, hvad loven siger, taler den til dem, der er under loven, for at hver mund skal lukkes og hele verden stå strafskyldig over for Gud. *For af lovgeringer bliver intet menneske retfærdigt for ham*; det, der kommer ved loven, er jo syndserkendelse." Rom.3:20. Loven formår altså ikke at gøre noget menneske retfærdigt eller levende. I stedet for at leve ved loven, kommer vi ved den samme lov til at stå strafskyldige over for Gud, for det, der var mig til liv, blev mig til død.⁵

Derfor spørger Paulus: "Er loven da mod Guds løfter?" og han svarer: "Aldeles ikke! For var der blevet givet en lov, som kunne levendegøre, så ville retfærdigheden også komme af loven. Men skriften har indesluttet alt under synd, for at løftet ved tro på Jesus Kristus skulle gives enhver som tro. Ef.3:21-22. Hvert menneske er indesluttet under synd fra det øjeblik det er undfanget, og loven kan aldrig levendegøre det, som allerede er dødt i overtrædelser og synder. Det naturlige menneske er billedligt talt dødt i dobbelt forstand: Død ved fødslen på grund af

⁵ Er Guds løfte da utroværdigt, når det lyder, at den, der følger loven, skal leve ved den? Nej, på ingen måde. Alle Guds løfter og alt Guds ord er fuldt ud troværdigt. Beviset er Jesus. Han opfyldte og fuldkommede loven, og han opstod fra de døde, for synden og døden havde ingen krav på ham, og derfor lever han i evighedernes evigheder i kraft af et uopløseligt liv.

arvesynden og dræbt ved budet, der skulle have ført til liv. Det er derfor også dobbelt nåde, når en synder levendegøres ved tro på Jesus.

”Ved loven er jeg død for loven” siger Paulus. Gal2:19. Det har nogle følger:

- Jeg kan intet gøre af mig selv for at blive levende. Jeg er jo død. Men mange mener, at et liv, der i alt væsentligt og overfladisk set opfylder loven, gør dem til levende kristne. Men uanset hvor mange anstrengelser et menneske gør sig for at blive frelst, så er det dødt. At præstere alle gode, pæne og rigtige gerninger og have de rigtige kristne meninger for at opnå frelse eller for at tilfredsstille Gud er dybest set at håne Gud. Det er at kaste vrag på den frelse, som Gud har tilvejebragt i Jesus, da han forligte verden med sig selv. 2.kor.5:19. Det er at nedkalde Guds vrede over sig, for Gud lader sig ikke spotte. Om lovgerninger siger Guds ord: ”Fordi vi ved, at et menneske ikke gøres retfærdigt ved lovgerninger, men kun ved tro på Jesus Kristus, har også vi sat vor lid til Jesus Kristus for at gøres retfærdige af tro på Kristus og ikke af lovgerninger. For af lovgerninger vil intet menneske blive retfærdigt.” Gal.2:16.

Intet menneske går fra at være død til at være levende, uden at blive født på ny, født ved et Guds under. Joh.3:3. Det er Gud, der føder det enkelte menneske ved at give det troen på Jesus, når det hører og tager imod evangeliet om Jesu stedfortrædende død. Hvis nogen ikke er født på ny og har fået Helligånden som pant på det nye liv, så er han eller hun stadig i sine synder og derfor åndelig død og på vej mod fortabelsen.

- Man hører fra tid til anden en forkyndelse, der synes at være opbygget på menneskelig logik, måske for at hjælpe Gud med at føre mennesker til frelse. Tanken er, at hvis man først forkynder loven i al sin strenghed, så synderen står den enkelte malet for øje, så vil synderen få brug for en frelser, og så er det tid at forkynde evangeliet. Men det er helt forkert. Det var ikke loven, Paulus malede Galaterne for øje, da de kom til troen; det var derimod Jesus Kristus som korsfæstet. Og sådan er det stadig. Gud har besluttet at frelse dem, der tror på den korsfæstede Kristus som Guds kraft og Guds visdom. Det er kødet en dårskab, at evangeliet alene gør levende. Men det er sandt. I den nye fødsel får synderen øjne at se med. Da bliver der både syndenød og frelsesjubel, - ikke i kraft af loven, men i kraft det nye liv i Kristus Jesus.

Et billede på lovens utilstrækkelighed: Hvis en mand ligger død på vejen efter en færdselsulykke, fordi han ikke overholdt færdselsloven, så bliver han ikke levende, hvis nogen forkynder ham færdselsloven eller den straf, han kan forvente, fordi han har brudt loven. Han bliver hverken levende eller kan straffes, for han er død. Således også med det naturlige menneske. Det er i sig selv dødt og på vej mod den evige død i fortabelsen. For at den døde kan blive levende, må der ske et under. Sådan også i Guds rige. Kun evangeliet om Jesus Kristus kan levendegøre, og kun når det forkyndes i Ånd og sandhed og modtages i tro. Da gør Gud et under og levendegør den døde til et nyt liv her på jorden og hjemme i Himlen.

2. Det andet forhold, der er af grundlæggende betydning for vort forhold til loven, er beskrevet i Paulus' brev til efeserne: ”For før verden blev grundlagt, har Gud i ham (Jesus Kristus) udvalgt os til at stå hellige og uden dadel for hans (Guds) ansigt i kærlighed.” Ef.1:4. Denne udvælgelse gælder alle, for Gud vil, at alle menne-

sker skal frelses. 1.Tim.2:4. Den gælder også dem, som vi ikke bryder os om: krigsforbrydere, pædofile, voldsforbrydere og mordere. Der er ingen, som Gud ikke har udvalgt til frelse. Heller ikke de cirka 16.000 danske fostre, som årligt myrdes i moders liv ved en provokeret abort, fordi de er uønskede. De er også udvalgt af Gud til et liv i hellighed for Guds ansigt i kærlighed. David bekræfter Guds udvælgelse i salme 139, hvor han siger: "Da jeg endnu var foster, havde du mig for øje; alle dagene stod skrevet i din bog, de var formet, før en eneste af dem var kommet." Sl.139:16. Derfor kan ingen sige: Guds udvælgelse gælder ikke mig! Alle er udvalgt i Guds kærlighed. Det gælder også, når jeg føler mig mest uværdig. Når Satan anklager og maler mig alle mine synder for øje, da er jeg lige elsket, lige udvalgt af Gud til at være hellig og uden dadel for hans ansigt.

Udvalgt til at være hellig indebærer at være helt uden synd. Ikke en eneste forkert tanke eller handling og ingen syndig tilbøjelighed, men fuldkommen hellig, som Gud er hellig. At være dadelfri betyder, at jeg ikke blot er hellig, men alt det, som er mig imod, mit fjendskab mod Gud og det anklagende skyldbrev med listen over mine synder, det er alt sammen borte, som om det aldrig havde været der. Det er der ikke mere. Ingen har ret til at minde mig om det, som var, for alt er genoprettet i Kristus i kærlighed. For Gud besluttede i sin ufattelige visdom og kærlighed at forlige verden med sig selv ved at gøre sin enbårne søn, Jesus Kristus til synd og give ham i døden, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes men have evigt liv. Og hør hvem det gælder: "Også jer, der var døde i jeres overtrædelser, uomskårne på kroppen, gjorde Gud levende sammen med ham, da han tilgav os vore overtrædelser. Han slettede vort gældsbevis imod os; han fjernede dets bestemmelser imod os; han fjernede det ved at nagle det til korset." Kol.2:13-14. Det gælder alle. Alligevel er det kun den, "der tror på Sønnen, der har evigt liv; den, der er ulydig mod Sønnen, skal ikke se livet, men Guds vrede bliver over ham." Joh.3:36.

Men "er vi døde med Kristus, tror vi, at vi også skal leve med ham. Og vi ved, at Kristus er opstået fra de døde og ikke mere dør; døden er ikke herre over ham mere. For den død, han døde, døde han én gang for alle. Det liv, han lever, lever han for Gud. Sådan skal også I se på jer selv: I er døde for synden, men levende for Gud i Kristus Jesus. Rom.6:9-11. "Jeg er korsfæstet med Kristus. Jeg lever ikke mere selv, men Kristus lever i mig, og mit liv her på jorden lever jeg i troen på Guds søn, der elskede mig og gav sig selv hen for mig." Gal.2:20.

At komme til tro på Jesus indebærer at alt i mit liv bliver nyt:

- Af nåde vandrer jeg i lyset og ser både fortabelsen i mig selv, og frelsen i Jesus.
- Af nåde må jeg dagligt tage korset op for at følge min Herre og Frelser.
- Af nåde er jeg død for loven for i stedet at leve for Gud.
- Af nåde lever jeg i Kristus for i Ånden at tjene Gud.
- "Af nåde" er overskriften over hele mit nye liv, for jeg lever under nåden.

Jeg bliver aldrig færdig med at tilbede og takke for den frelse, som Gud gav mig med troen på Jesus. Jeg er jo ikke længere under loven, "for Kristus er enden på loven til retfærdighed for enhver, som tror." Rom.10:4. Aldrig skal jeg spekulere på, om jeg har gjort nok for at tilfredsstille Gud, så jeg kan blive retfærdiggjort. I

Jesus er jeg Guds retfærdighed. Jeg er fuldkommen fri af loven som grundlag for frelse.

Men mange kristne synes at leve, som om de er frikøbt fra loven til at leve, som om loven ikke eksisterer. Paulus advarer mod denne fare og siger: "Brødre, I blev jo kaldet til frihed. Brug blot ikke friheden som et påskud for kødet, men tjen hinanden i kærlighed." Gal.5:13. At mene og at leve som om loven er ophævet er et satanisk bedrag, og det fører ikke til frihed men blot ind i syndens og fortabelsens mørke. Ikke en tøddel af loven skal forgå så længe denne verden består, for Guds hellighed forbliver uforandret til evig tid.

En anden fare for et Guds barn er lovtrældom. En af de fremkommer, når Satan bilder mig ind, at jeg skal anstrenge mig for at være tilstrækkelig angrende og tynget af synd for at fortjene nåden. Det fører til, at jeg til stadighed har fokus på mig selv for at se, om jeg er værdig til at modtage Guds frelse i stedet for at se på Kristus og hvile i, at han blev gjort til synd for mig. Der er en anden trældom af samme art: Jeg forsøger i mig selv at præstere og opnå den hellighed, som Guds børn skal have i herligheden. Jeg forføres til at se på min egen hellighed og de fremskridt, jeg gør i min helliggørelse, i stedet for at modtage Guds helliggørelse af nåde. Men begge disse former for forførelse er lovtrældom og fører i yderste konsekvens til fortabelse. At ville fortjene eller præstere noget til gengæld for frelsen er at kaste vrag på Guds nåde, for i Kristus er alt af nåde både syndsforladelse, retfærdiggørelse, helliggørelse og forløsning.

En tredje fare for Guds børn er at tro, at vi er blevet syndfrie. Som tidligere nævnt går Johannes så vidt, at han siger, at den, der er født af Gud, synder ikke, ja, han kan ikke synde, fordi han er født af Gud, for alt, hvad Gud føder, er helligt og fuldkommen syndfri. Men så længe jeg lever her på jorden, lever jeg stadig i kødet. Synden er altid i mine lemmer, og synden er altid en levende realitet, for som Paulus siger: "Jeg ved, at i mig, altså i mit kød, bor der intet godt. Viljen har jeg, men udføre det gode kan jeg ikke. For det gode som jeg vil, det gør jeg ikke, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg." Rom.7:18-19. Men i sin fortvivlelse over synden, der bor og virker i ham, ser han samtidig Guds frelse, så han udbrøder: "Så er der da nu ingen fordømmelse for dem, som er i Kristus Jesus. For livets ånds lov har i Kristus Jesus befriet mig fra syndens og dødens lov. Rom.8:1-2.

Sådan er det med hvert Guds barn i forhold til loven: Vi er frie af syndens og dødens lov for at tjene Herren. Vi skal aldrig i evighed opnå noget ved loven. Vi er døde for loven, for at leve for Gud. I vort forhold til loven er vi frie til at gøre det rette, og som trælle for Gud får vi den frugt, at vi helliggøres, og det ender med evigt liv. For syndens løn er døden, men Guds nådegave er evigt liv i Kristus Jesus, vor Herre. Rom.6:22-23. Og når jeg ønsker og stræber efter at leve et helligt og dermed syndfrit liv, er det derfor ikke for at opnå noget, men fordi Jesus har løskøbt mig fra lovens forbandelse, da han døde i mit sted. Jeg ønsker at mit liv må være en tjeneste for Herren i hans hellige nærhed. Af nåde må jeg derfor hver dag tage korset op og følge ham i fornægtelse af mig selv, for at jeg kan findes i ham, ikke med min egen retfærdighed, den fra loven, men med den, der fås ved troen på Kristus, retfærdigheden fra Gud grundet på troen. Fil.3:9. Og når jeg så alligevel bryder loven og fortvivler over mine synder, da er jeg stadig i Kristus, og jeg er fri til at bekende mine synder og min magtesløshed for ham, der har lovet, at han

aldrig vil vise mig bort. I stedet får jeg hver gang lov til igen at begynde med fuldendelsen, for hans nåde er ny hver morgen.

Hvordan er det da med loven i evigheden i Himlen hjemme hos Gud? Indgangen til evigheden begynder med dommens dag, som Jesus beretter om i Mattæus evangeliet 25: 31-46. Rammen er Kongens trone og foran den er alle mennesker opdelt med de retfærdige ved Guds højre side og de andre ved hans venstre side. Til dem på hans højre side skal han sige: "Kom, I som er min faders velsignede, og tag det rige i arv, som er bestemt for jer, siden verden blev grundlagt. For jeg var sulten, og I gav mig noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog jer af mig, jeg var nøgen, og I gav mig tøj, jeg var syg, og I tog jer af mig, jeg var i fængsel, og I besøgte mig." Allerede her synes noget at være i modstrid med det, der er sagt tidligere, at frelsen er af nåde og skyldes ikke gerninger. Her lyder det, som om de retfærdige frelses på grund af deres gerninger. Den umiddelbare forvirring bliver ikke mindre af de retfærdiges svar: "Hvornår har vi gjort alt det, - givet dig mad og drikke, taget os af dig, givet dig tøj og besøgt dig i fængsel?" Skulle de retfærdige virkelig ikke vide, hvornår de havde gjort en god gerning? Er det ikke hykleri?

Nej, i mødet med den evige og hellige Gud på dommens dag er al hykleri ophørt. Sandheden er, at de retfærdige har aldrig gjort de gode gerninger, som kongen refererer til. Sagen er, at de er i Kristus. Og når de er i Kristus og står for Guds domstol og Gud retter blikket på dem, da ser han ikke dem, men Jesus. De er iklædt Jesus, og alle hans gerninger tilregnes dem. Det gælder også dig som læser dette og er et Guds barn. Gud tilregner dig alt det, som Jesus gjorde, endog døden i dit sted, fordi du er i Kristus. Ikke én eneste af dine gerninger eller det ringeste af det, som du kalder dit, kommer med ind i himlen, end ikke det bedste eller smukkeste. Kun det, som du ejer i Jesus og det, som han gjorde i dig.

Til dem, der står på kongens venstre side lyder det: "Gå bort fra mig, I forbandede, til den evige ild, som er bestemt for Djævelen og hans engle." Grunden til deres fortabelse er, at de aldrig har gjort de gode gerninger, som de påberåber sig, for ikke én af deres egne gerninger tæller, når det drejer sig om frelsen.

Om evigheden forkynder en høj røst fra tronen:

Nu er Guds bolig hos menneskene,
han vil bo hos dem, og de skal være hans folk,
og Gud vil selv være hos dem.
Han vil tørre hver tåre af deres øjne,
Og døden skal ikke være mere,
ej heller sorg, ej heller skrig, ej heller pine skal være mere,
for det, der var før, er forsvundet. Åb.21:3-4.

I Himlen er der ingen synd, ingen lovkrav, ingen forbandelse. Udvalgelsen i Kristus, som Gud satte før verdens skabelse er fuldkommet: Alle Guds udvalgte, som tog imod Guds frelse, står nu for Guds ansigt hellige og uden dadel i kærlighed for i al evighed at prise Lammet, Guds lammet, der bar vore synder. Amen!